

СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКМА КП(б)Б

№ 96 (7426)

СЕРАДА, 4 ЛІСТАПАДА

1942 г.

ПРАЧЫТАЎ—ПЕРАДАЎ ДРУГОМУ

СОВЕЦКІЯ ПАРТЫЗАНЫ І ПАРТЫЗАНКІ!

Разбурайце тылы праціўніка, знішчайце яго штабы, разбурайце чыгункі і масты, падпальвайце і ўзрываўце склады і казармы, знішчайце жывую сілу праціўніка, знішчайце прадстаўнікоў нямецкіх улад! З кожным днём узмацняйце ўдары па ворагу!

(З лозунгаў ЦК ВКП(б) да 25-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэвалюцыі).

БАЯВЫЯ ЛОЗУНГІ ЦК ВКП(б)

У мінулым нумары нашай газеты апублікаваны браты і сёстры знішчаюць лозунгі ЦК ВКП(б) да 25-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэвалюцыі. Гэта баявыя лозунгі, якія заклікаюць савецкі народ на бялітасную барацьбу з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Яны ўмацоўваюць упэўненасць у перамоце нашай справядлівай справы. Яны клічуць на новыя баявыя і вытворчыя подвигі нашых воінаў на фронце, нашых людзей у савецкім тылу, нашых партызёў у тылу нямецкіх войскаў на барацьбу з лютым ворагам у імя абароны заваёў Кастрычніка.

«Працоўныя Савецкага Саюза! За 25 год савецкай улады вы стварылі магутную соцыялістычную індустрыяльную і калгасную дзяржаву. Усімі сіламі абараняйце здабыткі сваёй шматгадовай працы!»

Амаль паўтары года наш народ вядзе айчынную вайну. Ён гераічна змагаецца за сваю Радзіму, за яе чэсць і свабоду. Пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна савецкі народ разгроміў нямецкіх акупантаў, адстаіць у барацьбе заваяванні вялікага Кастрычніка, абароніць здабыткі сваёй шматгадовай працы. Кастрычніцкі лозунгі ЦК ВКП(б) — агністы заклік да гэтай барацьбы.

На фронце і ў тылу мужна і самааддана змагаецца наш народ, куды грозную зброю, куды перамогу.

Смерць нямецкім акупантам!

СОВЕЦКІ ТЫЛ—ФРОНТУ

ВЫПУСК САМАЛЁТАУ

Выдатныя вынікі дало прадкастрычніцкае сацыялістычнае спароніцтва самалётбудавнікоў. Заводы авіяпрамысловасці ў кастрычніку значна перавыканалі дзяржаўны план выпуску баявых самалётаў.

ВЫРАБ ТАНКАУ ПАВЯЛІЧЫСЯ

Заводы Наркомтанкапрома перавыканалі кастрычніцкі план выпуску танкаў. Танкаў выпушчана значна больш, чым у верасні.

СТАХАНАўСКІЯ СПРАВЫ ЛЕНІНГРАДЦАУ

Прадкастрычніцкае спароніцтва ленінградцаў прыносіць усё новыя і новыя поспехі. Н-скі завод выканаў месячны план дзятэрмінова.

ПАДАРУНКІ ФРАНТАВІКАМ

З Казані адпраўлен на фронт эшалон з святончымі падарункамі франтавікам ад працоўных Татары.

СТАЛІЧНАЕ ПАРАХОДСТВА ПЕРАВЫКАНАЛА ПЛАН

Рэчнікі Маскоўска-Окекага пароходства на 26 кастрычніка выканалі план пружаперавозак на 118,3 процанта.

КЛОПАТЫ АБ УРАДЖАІ

Калгасы Калінінскай абласці—перадавікі прадкастрычніцкага спароніцтва. Яны дзятэрмінова выканалі дзяржаўны план збытва ворува. Узарана 404.000 гектараў.

НАРОДНАМУ ПАЭТУ БЕЛАРУСІ ЯКУБУ КОЛАСУ

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі гораха віншуе Вас, грамадскага дзеяча, вучонага, народнага песняра, адданага сына радзімы, з днём 60-годдзя.

Жадаем Вам яшчэ многа год шчаслівага плённага жыцця і работы на шчасце народа. Сваім агністым словам прадаўжайце няспынна заклікаць родны народ на разгром нямецкіх разбойнікаў.

Няхай жыве блізкае вызваленне Беларусі!

Сакратар ЦК КП(б) Беларусі П. ПАНАМАРЭНКА.

НА АБАРОНУ

ЯКУБ КОЛАС

Народны паэт Беларусі

Грымязь гарматы ўдзень і ўночы,
Зямля палашчыцца ў агні.
Крывавы жах па свеце крочыць,
Паўстаўшы з чорнай глыбіні.
Драпежны звер аскаліў зубы,
А побач з ім брыдзе шкілет.
Шукае Гітлер свае згубы,
І згіне наглы людоед,
Яму крыві пралітай мала —
Разбойнік прагне больш афэр.
Змянім ядам вострыць джала
Сусветны злодзей і махляр.
І ноччу з ім пльвучь пажары,

Як саранча, паўзучь пачвары
На нашы гоні, рубяжы,
Але не доўга дзікім гунам
Чыніць крывавы свой разгул.
Я чую — робяць людзі труны,
Куюць ланцуг для калігул.
Мы не схіснуліся пад бурай,
Навалай дзікае арды.
Бандыт залпоціць сваёй скурай
За нашы сёлы, гарады.
Вышэй, ярчэй узнімем молат,
Распалім горны гарачэй.
На абарону, мой люд-волат!
Удар па ворагу ямчэй!

ПРЫВІТАННІ НА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

У сувязі з 60-годдзем народнага паэта БССР Якуба Коласа на імя паэта атрыманы прывітальныя тэлеграмы ад ЦК КП(б) Беларусі, Савета Народных Камісараў БССР, Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, Прэзідыума Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР, Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, рэдакцыі газеты «Савецкая Беларусь» і інш.

На імя юбіляра атрыманы таксама шматлікія тэлеграмы ад беларускіх партызан, пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, работнікаў тэатраў, рабочых эвакуіраваных прадпрыемстваў БССР.

На фронтах Айчынай вайны

У РАЁНЕ СТАЛІНГРАДА

Нашы войскі адбівалі атакі праціўніка. На пазасонных участках нашы часці прадпрынялі контратакі і некалькі прасунуліся наперад.

Адзін бой прадаўжаўся тры гадзіны. Савецкія войскі адкінулі праціўніка, які панёс вялікія страты, на ранейшыя рубяжы. Не даўшы ворагу апамятацца, нашы байцы перайшлі ў контратаку і занялі некалькі апорных пунктаў праціўніка.

У паўднёвым сектары абароны горада Н-скага часць авалодала першай лініяй нямецкіх акупаў. У ходзе гэтых баёў знішчана больш 700 салдат і афіцэраў, 8 танкаў, 20 аўтамашын, 4 артылерыйскія і 6 мінамётных батарэй праціўніка.

НА ЛЕНІНГРАДСКІМ ФРОНЦЕ

За тры дні савецкія снайперы знішчылі 876 гітлераўцаў. На падступах да Ленінграда нашымі лётчыкамі і знітчыкамі ўночы на 1 лістапада збіта 5 нямецкіх самалётаў.

ЗАМАЦОУВАЛІ СВАЕ ПАЗІЦЫІ

Паўночна-заходней Ста-лінграда нашы часці ўмацоўвалі свае пазіцыі і вялі разведку. Агнём артылерыі, мінамётаў і дзеяннямі снайпераў за мінулыя тры дні толькі на адным з участкаў знішчана да 1.000 нямецкіх салдат і афіцэраў, разбіта 60 станкавых кулямётаў, 15 мінамётаў, 2 гарматы і 30 аўтамашын.

На другім участку гітлераўцы імкнуцца любою цаной вярнуць населены пункт, захоплены на-днях нашай часцю. Нашы байцы моцна ўтрымліваюць свае пазіцыі. Заграджальным агнём і контратакамі на працягу дня на гэтым участку разгромлен батальён румынскай пяхоты.

ЗНІШЧАНЫ 202 НЯМЕЦКІХ САМАЛЁТЫ

З 25 па 31 кастрычніка ўключна ў паветраных баях, на аэрадромах і агнём зніт-най артылерыі знішчаны 202 нямецкіх самалёты.

ЗАНЯЛІ ВАЖНУЮ ВЫШЫНЮ

Паўночна-усходней Туапсе байцы Н-скага часці занялі вышыню, якая мае важнае значэнне. У баях за вышыню знішчана да 300 салдат і афіцэраў праціўніка, захоплены 2 нямецкія гарматы, 10 станкавых кулямётаў, 50 аўтаматаў, многа вінтовак, 4 радыёстанцыі, 7 аўтамашын і два баявыя сцягі. Байцы Н-скага злучэння выбілі праціўніка з замацаванага рубяжа і знішчылі да трох рот нямецкай пяхоты. Захоплены 9 кулямётаў, 60 аўтаматаў, многа вінтовак і боепрыпасаў.

У РАЁНЕ НАЛЬЧЫКА

Прадаўжаліся жорсткія баі. Нашы часці аказвалі наступачаму праціўніку ўпornaе супраціўленне і нанеслі яму вялікія страты. Агнём нашых артылерыстаў і бронебойшчыкаў падбіта і спалена 18 нямецкіх танкаў. Байцы Н-скага часці знішчылі 370 гітлераўцаў і падбілі 2 нямецкія танкі.

ПАРТЫЗАНСКІЯ НАВІНЫ

ЗНІШЧАЮЦЬ ЖЫВУЮ СІЛУ ПРАЦІЎНІКА

Атрад віцебскіх партызан напаў на гарнізон праціўніка, размешчаны на сядзібе аднаго соўгаса. Партызаны знішчылі 45 і паранілі 28 нямецкіх салдат і афіцэраў.

Другі атрад партызан, які дзейнічае ў Віцебскай абласці, у баі з акупантамі знішчыў 120 гітлераўцаў. Адзін партызан з гэтага атрада замініраваў шасэ. На мінах падарвалася аўтамашына праціўніка. Забіты 2 афіцэры і 6 нямецкіх салдат.

УЗАРВАЛІ ТРЫ ПАРАВОЗЫ

Два атрады беларускіх партызан сумеснымі сіламі напалі на поезд, у якім ехалі эсэсаўцы. Партызаны-падрыўнікі ўзарвалі паравоз і некалькі галаўных вагонаў. Бронебойшчыкі і аўтаматчыкі адкрылі агонь па вагонах, якія яшчэ заставаліся цэлымі, і знішчылі звыш 100 гітлераўскіх бандытаў.

Група партызан другога атрада ўзарвала чыгуначны мост і пусціла пад адкос эшалон праціўніка. Разбіты паравоз і 11 вагонаў з ваеннымі грузамі. Рух паяздоў на гэтым участку быў спынены на трое сутак.

Праз некалькі дзён пасля гэтага савецкія партызёны ўзарвалі эшалон са збожжам і жывёлай, які ішоў у Германію. Гэтая маёмасць была награвалена гітлераўцамі ў беларускіх сялян. Узрываў знішчаны паравоз, 9 вагонаў і 2 платформы.

60-ГОДДЗЕ НАРОДНАГА ПАЭТА БЕЛАРУСІ ЯКУБА КОЛАСА

ПАЭТ, ВУЧОНЫ, ДЗЯРЖАЎНЫ ДЗЕЯЧ

У асобе Якуба Коласа ўсе якасці выдатнага прадстаўніка свайго народа зліваюцца ў адно: Якуб Колас — сапраўдны член Акадэміі навук Беларускай ССР і яе нязменны віцэ-прэзідэнт, народны паэт Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР. Да ўсяго гэтага трэба дадаць самае асноўнае: Якуб Колас — выдатны, верны сын беларускага народа, гарачы патрыёт сваёй сацыялістычнай бацькаўшчыны.

Жыватворчымі крыніцамі дзейнасці Якуба Коласа і як вучонага, і як пісьменніка заўжды былі і ёсць — да-сканалае веданне шматвяковай барацьбы беларускага народа за сваю лепшую долю, мудрасць і праца беларуса, а таксама глыбокае веданне народнага быту і тае пудоўнай беларускай прыроды, сярод якой жыве, працуе і змагаецца беларус.

У суровыя часы Айчыннай вайны, калі... «На ўвесь свет ідзе голас пакуты нашай роднай беларускай зямлі...» і «...чуюцца рыданні і енкі заняволеннага краю і плач народа пад нямецкім ярмом...» (Я. Колас), — на ўвесь свет прагучэў гнёўны голас прадстаўніка беларускага народа, які заклікае народ да барацьбы і помсты.

Якуб Колас штодзённую мову беларуса сваім пяром паэта-мастака і вучонага зрабіў такой, што яна загучэла як мова вялікай літаратуры, стала вядомай далёка за межамі Беларусі.

Таму Якуб Колас, таксама як і другі слаўны сын

беларускага народа Янка Купала, сапраўды з'яўляецца стваральнікам беларускай літаратурнай мовы. У гэтым ёсць спалучэнне разуменняў — Якуб Колас вучоны і паэт.

Цесна звязаны з народам, Якуб Колас радасна перажываў і апяваў у сваіх творах рост заможнасці ў беларускіх калгасах, будаўніцтва фабрык і заводаў, агульны бурны росквіт беларускай нацыянальнай культуры на сваёй сацыялістычнай бацькаўшчыне, што з'явілася вынікам 24-гадовага існавання Савецкай Улады на Беларусі.

Словы шчырай удзячнасці ад імя ўсяго беларускага народа Якуб Колас неаднаразова прыносіў таму, з чым ім іменем звязана нараджэнне беларускай дзяржаўнасці, — мудраму настаўніку і бацьку Сталіну.

У суровую гадзіну гісторыі нашай Краіны давялося адзначаць 60-гадовы юбілей Якуба Коласа.

Агністыя словы народнага песняра і вучонага, суро-вага абвінаваўцы сусветнага разбойніка, душагуба і ашуканца Гітлера — для беларускага народа зараз як ніколі маюць вялікае значэнне.

Жадаем, разам з усім беларускім народам, нашаму дарагому юбіляру творчых сіл, здароўя і доўгіх год жыцця на шчасце нашай сацыялістычнай бацькаўшчыны.

В. ШЭМПЕЛЬ,
член-карэспандэнт Акадэміі
Навук Беларускай ССР.

ЯКУБУ КОЛАСУ

Пятрусь БРОўКА

Нам цяжкая пара.
Час трывожны, нягожы.
Гора, болю ў грудзях,
Помсты гнёўнае шмат.
Ходзіць сэрца тваё
Па-над Нёманам, Сожам,
Плачуць вочы
Над поплам спаленых хат.
Бачыш — маці брыдзе
З абяздоленым сынам,
Загарнуўшы дзіця
У абгарэлы прыпол.
Ля разбітых дарог,
Спахмурнеўшы, рабіны
Сыплюць слёзы крывы
На здратованы дол.
Колькі ты не ідзеш —
Сустрэкаеш пажары,
Віснучы здані кругом
Няжывых камяноў.
І з-пад шыбеніц скрозь
Пасінеўшы твары
Нерухома глядзяць
На віхуры агнёў.
Толькі чутна —
Гудзіць усхвалёваны голас
Па дарогах журботных,
Па самотных шляхах.
Гэта клічаш змагацца
Ты, любімы наш Колас,
І сыны адгукуюцца
Грозна ў барах:

Што не могуць яны
Перад катом скарыцца,
Край бацькоў ён разбіў,
Апаганіў іх дом,
Што сваю Беларусь
Не дадуць чужаніцам,
Ленш памерці, чым жыць
Пад чужакім ярмом.
Сёння славяцца там
Партызанскія мочы,
Гінуць злыдні-паганцы,
Чорных спраў махляры.
І дзюбуць груганы
Іх драпежныя вочы,
І звярныны косці
Разносяць звяры.
І ты чуеш, пясняр, —
Странуць волю палеткі,
Зноўку буйна вакол
Загамоняць палі.
Пройдуць нашы дажджы,
Ці вясною, ці ўлетку
І варожую кроў
Змыюць з твару зямлі.
Прыдзе ў хату сваю
Сына мужная маці,
І сады расцвітуць
Ля вясёлых вакон.
Будзе горасны час
Нам тады ўспамінацца,
Як страшэнны, крывавы,
Пакутлівы сон.

ВАШЫ ТВОРЫ НАТХНЯЮЦЬ НАС НА НОВЫЯ ПЕРАМОГІ

(Пісьмо партызан народнаму паэту Якубу Коласу)

Дарагі і любімы пясняр нашай роднай Беларусі! Шлём Вам сваё шчырае партызанскае прывітанне!

У гэтыя суровыя дні Айчыннай вайны Вашы творы служаць для нас вялікай і вострай зброяй. Яны клічуць да помсты, да барацьбы, уліваюць у сэрцы кожнага партызана і партызанкі нястомную сілу, баявую рашучасць, натхняюць нас на новыя перамогі, на канчатковы разгром нямецка-фашысцкіх прышэльцаў.

На беларускай зямлі кулямі партызан нашага атрада ўложаны навечна ў зямлю тысячы гітлераўскіх галаварэзаў.

Вораг шалее. Азлоблены няўдачай барацьбы супроць нашага партызанскага войска, ён робіць бандыцкія напады на мірныя вёскі і спальвае іх, гвалтуе жанчын, знішчае мірнае насельніцтва, грабіць яго дабро. Мы не даруем бандытам! Мы адпомсцім. І за спаленыя вёскі. І за разбураныя гарады. І за замучаных нашых братоў і сёстраў, за жонак і дзяцей.

Будзем моцна трымаць зброю. Не зложым яе да таго часу, пакуль уся савецкая зямля не будзе вызвалена ад праклятай немчурны. Будзем біцца да канца, да поўнай перамогі.

Ад усяй глыбіні сэрца жадаем Вам, наш дарагі паэт, здароўя, доўгіх год жыцця, поспехаў у Вашай творчай рабоце на карысць нашай вялікай Савецкай Радзімы.

Пісьмо падпісалі беларускія партызаны: Мінай Ш., Якаў З., Язэп Ш., Міхась Б., Васіль Х., Сямён Р., Даніла Р., Сямён А., Іван К., Рыгор Ш., Васіль К.

НАРОДНЫ ПАЭТ БЕЛАРУСІ

МІХАСЬ ЛЫНЬКОЎ

У адным з самых ранніх сваіх вершаў, трыццаць во-сем год таму назад, пісаў Якуб Колас:

Не шукайце кветак ў полі,

Бо вясна к нам не прышла...

У адным з самых апошніх сваіх вершаў — «Жураўліны вырай» — ён гаворыць:

І далей на поўдзень імкне іх шнурок.

Над імі бліскучыя зоры.

Пад імі пажары, пакуты і змрок,

І гора, вялікае гора.

Аб горы-нядолі народа пісаў Якуб Колас першыя свае вершы. Аб вялікім народным горах, якое бытуе цяпер на палёх Беларусі, піша ў нашы дні Якуб Колас, уступаючы ў сёмы дзесятак слаўнага і мужнага свайго жыцця. І самыя раннія, і самыя апошнія яго вершы — гэта, аднак, не паз-зія адчаю, безнадзейнасці, беспрасветнай тугі. З вялікай надзеяй у светлую бу-

дучыню свайго народа, з гарачай упэўненасцю ў яго перамогу пісаў ён яшчэ ў 1907 годзе:

Дымам пойдзе ўсё ліхое,
Усё, што душыць нас і гне.

Вер, брат, — жыцце залатое

Будзе ў нашай старане.

І цяпер, у тым-жа «Жураўліным вырай» ён піша:

Свой кут прывітаем мы новай вясной —

Для вольных і воля на свеце.

Разам з Коласам, разам з усім нашым народам мы верым, што прывітаем сваю Беларусь, як вольныя сыны вольнага краю. «Для вольных і воля на свеце». Не дарма жылі мы каля чвэрці веку на вольнай зямлі, не дарма больш паловы свайго творчага жыцця наш Якуб Колас спяваў аб шчасці, аб радасці, аб залатой волі свайго народа, волі, здабытай у суровым і велічным змаганні. Беларускі народ

ведае цану волі. Гэтую волю не здолеў адабраць і ніколі не адбярэ крыважэрны вораг, часова захапіўшы прасторы нашай радзімы.

Колас заўсёды верыў у лепшую будучыню свайго народа, у яго канчатковую перамогу. Гэтая вера і спадзяванні ішлі разам з актыўным удзелам паэта ў грамадскім і палітычным жыцці народа, у змаганні народа за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне.

Прачытайце ўсе апошнія творы Коласа, напісаныя ім у дні вялікай Айчыннай вайны і вы ўбачыце, што кожны радок іх прасякнуты неўміручай і нязгаснай нянавісцю да праклятай фашысцкай чумы, палымнеючымі заклікамі да бязлітаснага, не на жыццё, а на смерць, змагання з нахабнымі ордамі гітлераўцаў. Усю сваю творчасць і ўсю сваю грамадскую дзейнасць Якуб Колас падпарадкоўвае адной задачы, адной мэце:

Усё — абароне, усё —
расплаце,
Каб Гітлер не сабраў
касцей.

Янку Купалу і Якуба Коласа мы называем аснова-паложнікамі новай беларускай літаратуры. Калі да Коласа і Купала творы беларускай літаратуры былі часам з'явамі вузкаэтнаграфічнага значэння, то з Купалам і Коласам беларуская літаратура парвала ўсе гэтыя рамкі этнаграфічнай абмежаванасці і вышла на шырокія прасторы, унёсшы свае багатыя ўклады ў вялікую скарбніцу савецкай і агульначалавечай культуры.

Яшчэ многія творы і Якуба Коласа і Янкі Купала не вывучаны і не ацэнены як след. Я маю на ўвазе такі твор Якуба Коласа, які з'яўляецца сапраўдным шэдэўрам беларускай літаратуры, якім мог бы ганарыцца кожны народ. Гэта паэма «Новая Зямля» — найпрыгажэйшая эпопея жыцця беларускага працоўнага сялянства. Колькі тут слаўнага і пудоўнага ад беларускай прыроды, ад беларускага побыту, ад беларускай вёскі, ад усяго таго матэрыяльнага і духоўнага свету, у якім жыў, працаваў і змагаўся наш чалавек. І разам з гэ-

тым колькі тут таго велічнага і агульначалавечага, што робіць мастацкі твор выключна каштоўным, вылучаючы яго як з'яву агульнасусветнай літаратуры.

Цяжкія і суровыя часы перажывае наш народ. Са зброяй у руках адстаівае ён сваё права на жыццё, на працу, на свабоду. І народ пераможа. Няма на свеце такой сілы, якая змагла-б паставіць на калені мужны, працавіты і свабодалюбы наш народ. І кожны з нас нясе ў сваім сэрцы гарачую упэўненасць у нашай перамозе над ворагам, нязгасную веру ў тое, што прыдзе хутка гэты недалёкі і чаканы час, калі

Дымам пойдзе ўсё ліхое,
Усё, што душыць нас і гне.

Вер, брат, жыцце залатое
Будзе ў нашай старане.

За гэтыя светлыя, неўміручыя словы аддамо нашы лепшыя пачуцці і пажаданні нашаму слаўнаму Якубу Коласу.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.
61704.